

Обставини справи

Справа стосувалася скарги заявників на стверджуване порушення їхнього права на доступ до суду, гарантованого пунктом 1 статті 6 Конвенції, після того, як національні суди визнали їхній деліктний позов неприйнятним через пропуск строку для його подачі.

У 2003 році заявники, які були працівниками Міністерства внутрішніх справ (МВС), брали участь у конкурсі на зайняття високих посад у різних регіональних структурах Міністерства. За результатами оцінки на посади, на які претендували двоє заявників, було відібрано інших осіб, а на посаду, на яку претендував третій, не було обрано нікого. За словами заявників, вони не були відібрані, попри те, що отримали найвищі оцінки серед конкурентів на відповідні посади.

У 2005 році було порушено кримінальну справу щодо кількох осіб, які контролювали процес іспиту та відбору під час конкурсу 2003 року. Стверджувалося, що обвинувачені маніпулювали оцінками учасників з метою просування інших кандидатів, ніж ті, які отримали найвищі оцінки.

У період з 2005 по 2011 рік кримінальне провадження кілька разів припинялося та поновлювалося. Хоча заявники знали про розслідування, вони не отримали жодного статусу в провадженні та не мали доступу до матеріалів розслідування до лютого 2011 року. Пізніше вони таки вступили в справу як цивільні сторони у кримінальному провадженні.

18 травня 2011 року прокуратура при Вищому касаційному суді припинила кримінальне провадження через закінчення строку давності. Вважалося, що хоча вину обвинувачених було доведено, строк давності притягнення до кримінальної відповідальності у кримінальному провадженні щодо них минув 1 березня 2011 року. Заявники подали апеляцію, проте без успіху.

6 грудня 2011 року Вищий касаційний суд остаточно відхилив їхню апеляцію.

5 березня 2012 року заявники подали окремий цивільний позов проти трьох відповідачів відповідно до положень Цивільного кодексу про деліктну відповідальність. Пізніше вони також порушили справу проти МВС, як роботодавця відповідачів. Вони вимагали від відповідачів відшкодування матеріальної та моральної шкоди.

19 грудня 2012 року цивільна палата Бухарестського регіонального суду (*Tribunalul București*) передала справу до адміністративної палати того ж суду. Однак адміністративна палата не погодилася з таким рішенням і, своєю чергою передала справу до цивільного суду нижчого рівня, враховуючи суму позову. Останній висловив, що спір охоплювався адміністративною юрисдикцією, і питання компетенції мав вирішити Бухарестський апеляційний суд, який постановив, що справа має цивільний, а не адміністративний характер. Вищий касаційний суд, який остаточно ухвалив рішення у цій справі 23 жовтня 2015 року, вирішив, що справа

має бути розглянута адміністративними судами відповідно до Закону про адміністративні суди 2004 року.

3 жовтня 2016 року адміністративна палата Бухарестського регіонального суду розпочала розгляд деліктного позову заявників, задовольнивши клопотання відповідачів про застосування річного строку позовної давності для звернення до суду відповідно до положення Закону про адміністративні суди 2004 року. Суд вважав, що строк позовної давності почав відраховуватися з вересня 2003 року, коли заявники вперше дізналися, що не досягли успіху в зайнятті посад на конкурсі. Заявники подали апеляцію.

27 жовтня 2017 року Бухарестський апеляційний суд відхилив апеляцію заявників.

Оцінка Суду

Загальні принципи, що стосуються права доступу до суду, були підсумовані у справах *Zubac v. Croatia* [ВП], № 40160/12, §§ 76-99, від 5 квітня 2018 року, *Kart v. Turkey* [ВП], № 8917/05, § 79, ЄСПЛ 2009 (витяги), та *Arrozpide Sarasola and Others v. Spain*, № 65101/16 та 2 інших, § 98, від 23 жовтня 2018 року).

Встановлення строків давності для доступу до суду, як правило, допустимо (див. *Miragall Escolano and Others v. Spain*, № 38366/97 та 9 інших, § 33, ЄСПЛ 2000 – I, та *Lay Company Limited v. Malta*, № 30633/11, § 56, від 23 липня 2013 року).

За обставин цієї справи Суд висловив, що застосування річного строку давності до позову заявників переслідувало законну мету належного відправлення правосуддя. Необхідно було перевірити, чи було співвідношення між цією метою та засобами, використаними для її досягнення, пропорційним.

Суд мав перевірити, чи можна вважати застосування строку позовної давності передбачуваним для заявників, беручи до уваги відповідне законодавство та прецедентне право за конкретних обставин справи, і чи, таким чином, покарання за недотримання цього строку давності порушило принцип пропорційності (див. *Zubac*, згадане вище, § 87 з подальшими посиланнями).

Суд нагадав, що загалом відсутність чіткості правових положень не є проблемою, якщо така відсутність компенсується усталеною прецедентною практикою, яка була опублікована, доступна та достатньо точна, щоб дозволити заявнику (за необхідності, з допомогою кваліфікованої консультації) визначити, які кроки він повинен вжити (див. *Cañete de Goñi v. Spain*, § 41).

Суд не міг не зауважити, що правові положення щодо застосовності Закону про адміністративні суди до деліктних позовів заявників були недостатньо чіткими до такої міри, що питання компетенції у провадженні обговорювалося впродовж майже трьох років п'ятьма різними інстанціями, і що погляди серед суддів розділилися. Питання було остаточно вирішено, коли Вищий касаційний суд ухвалив остаточно скасував рішення Бухарестського апеляційного суду 23 жовтня 2015 року. Зазначені обставини та той факт, що Уряд не вказав на існування усталеної судової практики до подання заявниками деліктного позову, привели Суд

до висновку, що для заявників не було безпідставних очікувань, що загальний трирічний строк позовної давності у їхньому випадку застосовувався б, навіть за умови кваліфікованої консультації. Таким чином, враховуючи обставини справи, Суд вирішив, що законодавство щодо застосування строку позовної давності в деліктних провадженнях заявників не було достатньо чітким і передбачуваним з точки зору заявників і, отже, не відповідало принципу правової визначеності.

У світлі вищевикладеного Суд вважав, що той факт, що позов заявників було визнано неприйнятним, оскільки він був поданий поза межами однорічного строку давності, за відсутності чіткого законодавства та розвиненої практики, позбавив їх права доступу до суду.

Висновок

Порушення пункту 1 статті 6 Конвенції (право на справедливий суд).

Рішення в цій справі ухвалене Комітетом 21 березня 2023 року та є остаточним.